

Діти в Інтернеті: реальні загрози віртуального світу

З кожним роком кількість користувачів всесвітньої мережі неухильно зростає. Інтернет-технології вже стали невід'ємною частиною життя сучасного суспільства. Нікого не дивує те, що в 3 роки малюки самостійно дивляться

мультими на YouTube, а першокласники шукають необхідну інформацію за допомогою Google.

Та більшість дітей не володіють інформацією про **небезпеку Інтернету** й не мають сформованих навичок онлайн-культури.

Які існують ризики перебування в глобальній мережі? Чому малюків так приваблює Інтернет? Як вберегти свою дитину від небезпеки кіберпростору?

Пропонуємо розібратися разом.

Навіщо дітям Інтернет?

У світі сучасних технологій діти про можливості глобальної мережі **дізнаються значно раніше** за своїх батьків. Невміння орієнтуватися в онлайн-просторі навіть порівнюють із не вмінням писати та читати. На тлі стабільно високого рівня користування Інтернетом серед дітей віком 11-17 років сьогодні **зростає число користувачів молодшого шкільного віку** (6-10 років).

Серед **основних потреб**, що спонукають дітей перебувати в кіберпросторі, є:

1. **Пошук інформації** — в Інтернеті можна знайти практично все (відповіді на шкільні завдання, новини, ресурси для хобі).

2. **Розваги** — у віртуальному просторі діти грають в онлайн-ігри, слухають музику, дивляться фільми й відеоролики.

3. **Спілкування** — ця потреба яскраво проявляється в підлітковому віці: діти знайомляться й шукають нових друзів у соціальних мережах, чатах, беруть участь у дискусіях і віртуальних форумах.

До того ж, на сьогоднішній день Інтернет став потужним **засобом навчання**. Мережеві освітні ресурси допомагають дітям прискорити й оптимізувати

навчальний процес, підвищують його якість завдяки максимальній структурованості та цікавій формі викладення матеріалу.

Але обізнаність дітей, та й більшості дорослих, щодо **безпеки в кіберпросторі** залишається дуже низькою.

3 якими небезпечними речами стикаються діти в Інтернеті?

Серед безлічі загроз фахівці в області безпеки в онлайн-просторі відзначають такі:

1. Тематичні загрози:

- порнографія;
- пропаганда насильства й наркотиків;
- реклама тютюну й алкоголю;
- нецензурні тексти.

2. Порушення безпеки:

- віруси; небажана пошта — спам;
- онлайн-шахрайство («Передзвони мені» тощо);
- збирання та розголошення приватної інформації.

3. Комунікаційні ризики:

- небезпечні контакти;
- кіберпереслідування;
- погрози.

Потрібно розуміти, що через відсутність достатнього досвіду **діти ще не можуть реально оцінювати** рівень достовірності й безпеки інформації, яка знаходиться в Інтернет-просторі.

До того ж, у віртуальному світі **знімаються заборони та обмеження** морально-етичного й соціального характеру (насилля, руйнування, правові норми, що діють у реальності).

Небезпека всесвітньої мережі виявляється й у виникненні **Інтернет-залежності** — сучасної хвороби, за якої виникає нав'язливе бажання постійно перебувати в онлайн-просторі.

При надмірному захопленні Інтернетом чи онлайн-іграми батькам варто знайти **альтернативу віртуальним інтересам** дитини (гуртки, хобі, догляд за домашніми улюбленцями тощо) й перемкнути її увагу на досягнення успіхів у реальному житті.

Хто має навчати дітей безпечно та правильно користуватися Інтернетом?

Саме в родині закладаються основи поведінки дитини в світі, й віртуальний простір не має бути винятком. Батькам варто приділяти серйозну увагу онлайн-вихованню малюків й підвищенню їхньої обізнаності про загрози інформаційного середовища.

В рамках **Всеукраїнського соціологічного дослідження**, проведеного Інститутом соціології НАН України, за підтримки компанії «Київстар», було встановлено, що:

- батьки **лише в 24% випадків** запитують дітей, які саме сайти вони відвідують у мобільному Інтернеті;
- користуванням стаціонарного онлайн-простору дітьми цікавляться **57% батьків**;
- при цьому **лише 5 % батьків** цікавляться детальною інформацією щодо змісту сайтів, які діти відвідують у мобільному Інтернеті, і 30% - у стаціонарному.

Як захистити дитину в Інтернет-просторі?

Експерти рекомендують батькам такі поради:

1. Створити **спеціальне робоче середовище для дитини**. Комп'ютер найкраще розмістити в загальній кімнаті, щоб дитина не залишалася наодинці з Інтернетом та змогла, в разі потреби, запитати вашої поради.

2. Для того, щоб діти не стали залежними від комп'ютера, **варто обмежувати їхнє перебування у віртуальному світі** за допомогою звичайного таймера. Але заздалегідь обговоріть з дитиною тривалість перебування в Інтернеті, щоб уникнути можливих конфліктних ситуацій.

• Існують часові норми перебування за комп'ютером для дітей різного віку, визначені Міністерством охорони здоров'я України. Згідно з ними неперервне перебування за комп'ютером упродовж доби не повинно перевищувати:

- 10 хв для 1-2 класу;
- 15 хв для 3-5 класу;
- 20 хв для 6-7 класу;
- 30 хв для 8-10 класу.

• Загальний час використання комп'ютера з рідкокристалічним монітором має обмежуватися:

- 30-45 хв на тиждень для першокласників;
- 2 год на тиждень для 2-6 класів (але не більше 1 год на добу);
- 2,5 год на тиждень для 7-9 класів (але не більше 1 год на добу);
- 7 год на тиждень для старшокласників.

3. Використовуйте технічні засоби захисту:

- функції батьківського контролю в операційній системі;
- антивірус;
- спамфільтр.

4. Створіть «Сімейні Інтернет-правила» та роз'ясніть причини необхідності їх дотримання. Якщо ви зацікавлені в тому, аби ваша дитина навчалася не на власних помилках, частіше обговорюйте теми, пов'язані з віртуальним світом.

5. Навчайте дітей критично ставитися до інформації в Інтернеті та не повідомляти конфіденційні дані.

6. Поясніть небезпеку безкоштовного публічного Wi-Fi (ці мережі можуть робити доступними дані вашого пристрою) та **розмов з незнайомцями** в мережі.

7. Цікавтеся віртуальним життям вашої дитини та не ігноруйте питання, що від неї надходять. Привчайте дитину ділитися з вами враженнями про відвідування Інтернету та розповідати про те, що викликало в неї хвилювання.

Як комп'ютер може допомогти вам підвищити Інтернет-безпеку?

Надійними помічниками для батьків, які хочуть бути впевненими в безпеці своїх дітей у кіберпросторі, є програми «батьківського контролю». За допомогою них ви самостійно зможете зробити всі необхідні налаштування комп'ютера:

1.Обмеження часу проведеного дитиною за комп'ютером — якщо час вийшов, а діти працюють, відбувається автоматичний вихід із системи. Годинники доступу можна встановлювати для кожного дня тижня.

2.Обмеження активності дітей в Інтернеті — можна вибрати сайти, виходячи з віку дитини, заборонити або дозволити завантаження файлів. Веб-фільтр оцінює контент сайтів і може блокувати ті з них, вміст яких визначено як небажаний. Блокуються також рекламні банери та посилання на небажану інформацію.

3. Встановлення заборони на доступ дітей до окремих ігор — ви можете визначити, які ігри є дозволеними, а до яких дитині доступ заборонено.

4. Обмеження кола людей, з якими діти можуть спілкуватися, — можна також обмежити доступ до електронної пошти та обміну миттєвими повідомленнями, дозволивши спілкування тільки зі схваленими контактами.

5. Надання старшим дітям більшої відповідальності — для батьків, які готові довірити своїм дітям відповідальність за перебування в Інтернеті, є параметр, який дозволяє отримувати доступ до всіх сайтів, але повідомляє про відвідування потенційно неприпустимих. Підлітки будуть знати, що ви дізнаєтеся про відвідування таких сайтів.

Які існують рекомендації щодо перебування в Інтернеті для дітей різних вікових груп?

Щоб забезпечити захист дитини в мережі, треба розуміти її **вікові особливості**, що впливають на поведінку у віртуальному світі.

Чим молодшою є дитина, тим більше уваги слід приділяти **спільному використанню** Інтернету. З підвищенням рівня самоконтролю дитини поступово знижується потреба в батьківському контролі.

Якщо вашій дитині від 5 до 7 років, пам'ятайте, що:

1. Провідною діяльністю дошкільників є **гра**. Саме тому діти дуже люблять грати, зокрема, в онлайн-ігри. Та батькам слід контролювати, аби частка розважальних ігор в онлайн-просторі не перевищувала розвивальні та навчальні.

2. Цей віковий період є найважливішим для **вивчення правил поведінки** в мережі. При цьому потрібно розуміти, що, незважаючи на знання певних правил, діти можуть порушувати їх, тому необхідність батьківського контролю для дітей дошкільного віку дуже висока.

3. Маленькі діти повинні виходити в Інтернет лише під наглядом дорослих ще й тому, що їм потрібна **допомога в навігації** під час пошуку сайтів.

Якщо вашій дитині від 8 до 10 років, пам'ятайте, що:

1. Діти цього віку прагнуть самостійно досліджувати навколишній світ, задовольняючи **інтерес до пізнання**, зокрема й за допомогою Інтернету.

2. Враховуючи вік дитини, контроль за її діяльністю в глобальній мережі має **бути досить високим**.

3. У цьому віці дитина легше засвоює складний навчальний матеріал. Допомогти тут може використання **навчальних і розвиваючих онлайн-завдань**.

Якщо вашій дитині від 11 до 14 років, пам'ятайте, що:

1. Мотивами, які домінують у поведінці дітей молодшого підліткового віку, є: **прагнення самостійності та визнання друзів**, розширення власних прав, бажання зайняти гідне місце в групі однолітків.

2. У даний період особливу зацікавленість викликають інтернет-ресурси, що дають змогу підлітку **спілкуватися з реальними та віртуальними знайомими**.

- Поясніть, що в Інтернеті, крім звичайних людей, можуть знаходитися **авантюристи та злочинці**, які здатні використати її особисті дані для злочинних дій.

- Розкажіть дитині, що **зустрічатися з віртуальними знайомими оффлайн** може бути небезпечним (краще навести приклад іншої дитини, тому що підлітки до інформації від батьків ставляться критично).

- Спонукайте дитину **розповідати вам про своїх знайомих** в мережі та обговорюйте з нею питання, що її зацікавили.

3. Діти 11-14 років вже прагнуть самостійності, тому дуже важливо **навчити їх комп'ютерній грамотності**, адже вони можуть користуватися Інтернетом у школі, інтернет-кафе чи в друзів, де зовнішній контроль відсутній.

4. Необхідно розвивати внутрішній контроль дитини й привчати її до відповідальної поведінки в онлайн-просторі з метою особистої безпеки.

- За словами американської дослідниці **Парі Афгаб**, що займається питаннями безпеки дітей в Інтернеті, *кращий фільтр, який може дійсно захистити в мережі та розв'язати багато інших проблем, — в голові в самій дитини, а дорослим лише потрібно допомогти налаштувати його.*

5. Надто суворе контролювання з боку дорослих може викликати негативну реакцію дитини й стати причиною приховування нею діяльності в глобальній мережі.

Тому одна з найважливіших умов безпеки дитини в Інтернеті — **довіра** між нею та батьками. Якщо її сформовано й дитина знає, що можна з будь-яким запитанням та проблемою звернутися до мами або тата, вона не шукатиме інформацію деінде.

Звісно, загрози, які постають перед дітьми при підключенні до всесвітньої мережі, є серйозними, але було б **недоцільним повністю заборонити** дітям вихід в Інтернет.

Батькам варто пам'ятати, що онлайн-простір є **цінним ресурсом** із великою кількістю захоплюючої та навчальної інформації для розвитку малюка. А для того, щоб перебування наших дітей в мережі Інтернет **було безпечним**, ми маємо ознайомити їх з можливими ризиками й забезпечити необхідний захист.

Пам'ятка

Основні правила безпечної роботи в інтернеті, про які варто сказати дітям

- Не давайте нікому своїх паролів.
- Не надавайте особистої інформації поштою чи в чатах без гострої на те потреби.
- Не реагуйте на непристойні та грубі коментарі, адресовані вам.
- Повідомляйте про ситуації в інтернеті, які вас непокоять (погрози, файли певного місту, пропозиції).
- Відмовляйтесь від зустрічей з випадковими людьми, з якими познайомились в онлайні.
- Не діліться своїми фото з незнайомцями.
- Не повідомляйте інформацію про кредитки батьків (номер картки, термін дії та таємний код).
- Не викладайте фото квитків, на яких видно штрих-код чи QR-код.
- Не скачайте та не встановлюйте невідомі програми за посиланнями, навіть якщо їх надали друзі.
- Встановлюючи перевірені програми, контролюйте, щоб на ПК не додалися небажані програми.
- Не переглядайте інформацію за невідомими посиланнями (друзі, які ними діляться можуть не підозрювати про загрозу).
- Не відкривайте листи-спам, вони можуть містити віруси.